

Μαρίνα Λουκάκη, καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας

Βιογραφικό

Η Μαρίνα Λουκάκη είναι απόφοιτη της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1983). Συνέχισε μεταπτυχιακές σπουδές βυζαντινής ιστορίας και φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Paris I-Panthéon Sorbonne, από το οποίο έλαβε Δίπλωμα Εμπεριστατωμένων Σπουδών (D.E.A, 1984) και Διδακτορικό (1989), υπο την εποπτεία της Hélène Ahrweiler. Από το 1991 μέχρι το 2010 δίδαξε βυζαντινή φιλολογία στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Από το 2010 μέχρι σήμερα διδάσκει στο Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα εστιάζονται στη μελέτη της βυζαντινής ρητορικής και την έκδοση κειμένων της, και στη μελέτη ζητημάτων σχετικών με τη λόγια λογοτεχνική παραγωγή του Βυζαντίου, την τελετουργία, την αυτοκρατορική ιδεολογία και τη βυζαντινή εκπαίδευση.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

I. Βιβλία

1. *Grégoire Antiochos, L'éloge du patriarche Basile Kamatèros*, Byzantina Sorbonensia 13, Paris 1996.
2. *Discours annuels en l'honneur du patriarche Georges Xiphilin. Textes édités et commentés par Marina Loukaki, traduits par Corinne Jouanno*, Collège de France-CNRS, Centre de recherche d'histoire et civilisation de Byzance, Monographies 19, Paris 2005.
3. Ι. Βάσσης, Στ. Κακλαμάνης, Μ. Λουκάκη (εκδ.), *Παιδεία και πολιτισμός στην Κρήτη. Βυζάντιο-Βενετοκρατία*, Αφιέρωμα στον καθηγητή Θεοχάρη Δετοράκη, Ηράκλειο 2008.
4. Th. Antonopoulou, S. Kotzabassi, M. Loukaki (eds.) *Myriobiblos. Essays on Byzantine Literature and Culture*, Byzantinisches Archiv 29, Boston, Berlin, München 2015.
5. *Les Grâces à Athènes : Éloge d'un gouverneur byzantin par Nikolaos Kataphlôron*, Byzantinisches Archiv 36, Berlin, Boston 2019.

II. Άρθρα

1. Monastères de femmes à Byzance du XIIe siècle jusqu'à 1453, στο J. Y. Perreaut, *Les femmes et le monachisme byzantine, Actes du Symposium d'Athènes* 1988, Αθήνα 1991, 33-42.
2. Ο ιδανικός πατριάρχης μέσα από τα ρητορικά κείμενα του 12ου αιώνα, στο Ν. Οικονομίδης (εκδ.), *Το Βυζάντιο κατά τον 12ο αιώνα. Κανονικό Δίκαιο, Κράτος, Κοινωνία*, Δίπτυχα-Παράφυλλα 3, Αθήνα 1991, 301-319.
3. Contribution à l'étude de la famille Antiochos, *Revue des Études Byzantines* 50 (1992) 185-205.
4. Première didascalie de Serge le diacre: Éloge du patriarche Michel Autôreianos, *Revue des Études Byzantines* 52 (1994), 151-173.
5. Το ενύπνιο του μοναχού Νείλου Μαλιασσηνού και η μονή Θεοτόκου Μακρινιτίσσης Οξείας Επισκέψεως, *Ελληνικά* 44 (1994) 341-356.
6. Ein unbekanntes Gebet von Georgios Sagarommates an Johannes Prodromos, *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* 46 (1996) 243-249.
7. Remarques sur le corps de douze didascales au XIIe siècle, στο *EYΨΥΧΙΑ, Mélanges offerts à Hélène Ahrweiler*, II, Byzantina Sorbonensia 16, Παρίσι 1998, 427-437.
8. Les didascalies de Léon Balianitès: Notes sur le contenu et la date, *Revue des Études Byzantines* 59 (2000), 245-252.

9. Τυμβωρύχοι και σκυλευτές νεκρών: Οι απόψεις του Νικολάου Καταφλώρον για τη ρητορική και τους ρήτορες στην Κωνσταντινούπολη του 12ου αιώνα, *Σύμμεικτα* 14 (2001) 143-166.
10. Νικόλαος Καταφλώρον και Μιχαήλ Χωνιάτης. Οι σχέσεις δύο λογίων του 12^{ου} αιώνα, στο *Λόγια και Δημόσια Γραμματεία του Ελληνικού Μεσαίωνα. Πρακτικά Θ' Επιστημονικής Συνάντησης (11-13 Μαΐου 2000). Αφιέρωμα στον Εύδοξο Θ. Τσολάκη*, Θεσσαλονίκη 2002, 161-171.
11. Le samedi de Lazare et les éloges annuels du patriarche de Constantinople, στον τόμο: Φλ. Ευαγγελάτου-Νοταρά / Τρ. Μανιάτη-Κοκκίνη (εκδ.), *Κλητόριον εις μνήμην Νίκου Οικονομίδη*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005, 327-345.
12. Questions de dates à propos de trois discours d'Eustathe de Thessalonique, στο M. Hinterberger, E. Schiffer (eds.), *Byzantinische Sprachkunst. Studien zur byzantinischen Literatur gewidmet Wolfram Hörandner*, Byzantinisches Archiv 20, Berlin, New York 2007, 210-217.
13. Notes sur l'activité d'Aréthas comme rhéteur de la cour de Léon VI, στο M. Grünbart (ed.), *Theatron. Rhetorische Kurltur in Spätantike und Mittelalter/ Rhetorical Culture in Late Antiquity and the Middle Ages*, Millennium Studien zu Kultur und Geschichte des ersten Jahrtausends n. Chr. 13, Berlin 2007, 259-275.
14. Παιδεία και Πολιτισμός στην Κρήτη τον 12^ο αιώνα, στο Ι. Βάσσης, Στ. Κακλαμάνης, Μ. Λουκάκη (εκδ.), *Παιδεία και πολιτισμός στην Κρήτη. Βυζάντιο-Βενετοκρατία, Αφιέρωμα στον καθηγητή Θεοχάρη Δετοράκη*, Ηράκλειο 2008, 29-41.
15. L'image littéraire du patriarche de Constantinople chez les rhéteurs byzantins, στο M. Grünbart, L. Rickelt, M. M. Vučetič (eds.), *Zwei Sonnen am Goldenen Horn? Kaiserliche und patriarchale Macht im byzantinischen Mittelalter. Akten der Internationalen Tagung vom 3. bis 5. November 2010*, Teilband I, Byzantinistische Studien und Texte 3, Münster 2011, 65-78.
16. Το παιχνίδι των αντιθέσεων στα εγκώμια γυναικών: Η περίπτωση του Νικολάου Καταφλώρον, στο Β. Λεονταρίτου, Κ.Α. Μπουρδάρα, Ε. Σπ. Παπαγιάννη (εκδ.), *ΑΝΤΙΚΗΝΣΩΡ Τιμητικός Τόμος Σπύρου Ν. Τρωιάνου* (εκδ.), Αθήνα 2013, 895-915.
17. Empress Pirooska-Eirene's Collaborators in the Foundation of the Pantokrator Monastery: The testimony of Nikolaos Kataphloron, στο S. Kotzabassi (ed.), *The Pantokrator Monastery in Constantinople*, Byzantinisches Archiv 27, Boston/Berlin 2013, 191-201.
18. *Ekphrasis earos*: Le *topos* de la venue du printemps chez des auteurs byzantins, *Παρεκβολαί /Parekbolai* 3 (2013) 76-105.
19. Kataphlôros ou Kataphlôron: Notes sur un patronyme byzantin, *Zbornik Radova Vizantološkog instituta* 50 (2013) 357-365.
20. L'univers homérique dans les éloges impériaux du XIIe siècle à Byzance: Notes sur Théophylacte d'Achrida, Nicéphore Basilakès et Eustathe de Thessalonique, στο S. Dubel, A.-M. Favreau-Linder, E. Oudot (eds.), *À l'école d'Homère: La culture des orateurs et des sophistes*, Paris 2015, 247-257.
21. Le profil des enseignants dans l'Empire Byzantin à la fin de l'Antiquité tardive et au début du Moyen Age (fin du VIe-fin du VIIe siècle), στο Th. Antonopoulou, S. Kotzabasssi, M. Loukaki (eds.), *Myriobiblos, Essays on Byzantine Literature and Culture*, Byzantinisches Archiv 29, Boston, Berlin, Munich 2015, 217-243.
22. Σχολαστικός. Remarques sur le sens du terme à Byzance (IVe-XVe siècles), *Byzantinische Zeitschrift* 109,1 (2016) 41-72.
23. Quand l'empereur byzantin nomme son successeur (VIe-XIIe s.): Le discours d'investiture, στο B. Caseau, V. Pringent, A. Sopraca (éds.), *Οὔ δῶρόν εἰμι τὰς γραφὰς βλέπων νόει*: Mélanges Jean-Claude Cheynet, *Travaux et Mémoires* 21/1, Paris 2017, 333-342.
24. Le langage du corps dans la narration de l'histoire pa Jean Kinnamos, στο A. Binggeli, V. Déroche (éds.), *Mélanges Bernard Flusin, Travaux et Mémoires* 23/1, Paris 2019, 455-464.
25. Training Students in the Art of Discourse in Twelfth-Century Byzantium: Formes of *Progymnasmata*, στο P. Chiron, B. Sans (éds.), *Les Progymnasmata en Pratique, De l'Antiquité à nos Jours /Practicing the Progymnasmata, From Ancient Times to Present Days*, Études de Littérature Ancienne 27, Paris 2020, 193-202.

26. Dating Issues: The Defection of Sebastokrator Isaakios Komnenos to the Danishmendid Turks, the Death of his Brother Andronikos Komnenos, and the Death of their Mother Empress Irene *Doukaina*, *Byzantina Symmeikta* 32 (2022), 11-16.
27. Notes sur la formation juridique dans des écoles de Constantinople (XIe-XIIe siècles), στο B. Caseau, Ch. Messis (éds.), *Droit et société à Byzance et dans sa sphère d'influence*, *Dossiers byzantins* 21, Paris 2022, 123-136.
28. Une rue centrale de Constantinople, piège funeste pour les marchands voyageurs et leurs animaux : les doléances d'un Constantinopolitain à Jean II Comnène, στο I. Grimm-Stadelmann, A. Riehle, R. Tocci, M.M. Vučetič (eds.), *Anekdotia Byzantina, Studien zur byzantinischen Geschichte und Kultur. Festschrift für Albrecht Berger anlässlich seines 65. Geburtstags*, *Byzantisches Archiv* 41, Berlin, Boston 2023, 413-426.
29. Les rats et le vieux gentilhomme gourmand: Notes sur un épisode de *Timariôn*, στο A. Alexakis, D.S. Georgakopoulos (eds.) *Kalligraphos. Essays on Byzantine Language, Literature and Palaeography: From Byzantine Historiography to Post-Byzantine Poetry*, *Byzantisches Archiv* 42, De Gruyter 2023.
30. Notes on the Construction of Isaakios Komnenos' Imperial Profile by Theodoros Prodromos, στο V.F. Lovato (ed.), *Isaac Comnenus Porphyrogenitus: Walking the Line in 12th-century Byzantium and beyond* (υπό δημοσίευση).
31. Central Power and Religious Faith in the Byzantine Balkan Provinces (11th–12th c.): The Imperial Strengthening of Local Pilgrimage Sites and the Contribution of Classically Educated Metropolitans as Agents of Unity, στο V. Stankovic (ed.), *Unity in Diversity: Aspects of Centrality and Regionalism in the Byzantine world (Texts, Visual Culture, Ideology, Identity)* (υπό δημοσίευση).
32. Politics and Religion in Byzantium. Bishops and Classicising Learning in the Provinces: Athens in the Twelfth Century, στο F. Spingou et al. (ed.), *Classicising Learning, Performance, and Power Eurasian Perspectives from Antiquity to the Early Modern Period*, PAIXUE (υπό δημοσίευση)

III. Μεταφράσεις

1. G. Dagron, *Η Γέννηση μιας πρωτεύουσας. Η Κωνσταντινούπολη και οι θεσμοί της (330-451)*, μτφρ. Μαρίνα Λουκάκη, MIET, Αθήνα 2000.
2. C. Jouanno, *Το Μυθιστόρημα του Αλεξάνδρου. Γέννηση και Μεταμορφώσεις*, (μτφρ. Μαρίνα Λουκάκη), MIET, Αθήνα 2015.
3. W. Hörandner, *Η ποίηση στη βυζαντινή κοινωνία: Μορφή και λειτουργία*, μτφρ. Ιωάννης Βάσσης, Μαρίνα Λουκάκη, εκδόσεις Κανάκη, Αθήνα 2017.

IV. Βιβλιοπαρουσιάσεις-Βιβλιοκρισίες

1. H. Eideneier, *Ptochoprodomos*, *Neograeca Medii Aevi* V, Κολωνία 1991, *Μαντατοφόρος* 37-38 (1993-94), 118-130.
2. G. Stickler, *Manuel Philes und seine Psalmenmetaphrase* [Dissertationen der Universität Wien 229] Βιέννη 1992, *Ελληνικά* 45 (1995), 405-406.
3. A. Carile, /A. Garzya, /G. Giarrizzo /B. Lavagnini /G. Spadaro, /Maria Dora Spadaro (εκδ.), *Σύνδεσμος, Studi in onore di Rosario Anastasi*, II, Catania Istituto di Studi Bizantini e Neoellenici, Κατάνη 1994, *Ελληνικά* 47 (1997), 165-168.
4. E. Kislinger, *Regionalgeschichte als Quellenproblem. Die Chronik von Monembasia und das sizilianische Demenna. Eine historisch-topographische Studie*, Veröffentlichungen der Kommission für die Tabula Imperii Byzantini 8, Βιέννη 2001, *Ελληνικά* 54 (2004), 125-129.
5. K. Metzler, *Eustathii Thessalonicensis, De Emendanda Vita Monachica*, *Corpus Fontium Historiae Byzantinae* 45, series Berolinenses, Berlin – New York 2006, VIII+56*+ 270 p.
Karin Metzler, *Eustathios von Thessalonike und das Mönchtum, Untersuchungen und Kommentar zur Schrift De Emendanda Vita Monachica*, *Supplementa Byzantina, Texte und*

Untersuchungen 9, Berlin – New York 2006, XIII+624 p., *Byzantinische Zeitschrift* 101/2 (2008), 830-839.

6. A. Rhoby, E. Schiffer (ed.), *Imitatio-Aemulatio-Variatio* Akten des internationalen wissenschaftlichen Symposions zur byzantinischen Sprache und Literatur (Wien, 22.-25. Oktober 2008), Österreichische Akademie der Wissenschaften, philosophisch-historische Klasse, Denkschriften 402, Veröffentlichungen zur Byzanzforschung 21, Wien 2010, *Βυζαντινά Σύμμεικτα* 21 (2011), 378-382.
7. Ch. Kontogeorgopoulou, *Η βυζαντινή Αττική*. Athens: Siatras, 2016, *Bryn Mawr Classical Review* 2017.01.48
8. Ch. Barber, Str. Papaioannou (εκδ.), *Michael Psellos on Literature and Art: A Byzantine Perspective on Aesthetics* [Michael Psellos in Translation], University of Notre Dame Press, Notre Dame/Indiana 2017, σσ. xvi+429. ISBN 978-0-268-10048-3, *Βυζαντινά Σύμμεικτα* 28 (2018), 425-430
9. A. Karpozilos, G. Fatouros, *The Letters of Theodoros Hyrtakenos. Greek Text, Translation, and Commentary*. Athens, Kanakis 2017. 400 S. ISBN 978-960-673-22-3, *BZ* 112/1 (2019), 252-256.
10. A. Cameron, N. Gaul (eds.), *Dialogues and Debates from Late Antiquity to Late Byzantium*, Routledge, Oxford – New York 2017, σελ. xi+283. ISBN 978-14724-8935-7, *Βυζαντινά Σύμμεικτα* 29 (2019) 477-481.
11. J. Roskilly, *De tres savants pasteurs : Conceptions et pratiques de l’ autorite des évêques dans la société byzantine des XIe – XIIe siècles*, *Byzantina Sorbonensia* 32, Paris 2022 σελ. 407. ISBN 979-10-351-0793-2, ISSN 0398-7965, *Βυζαντινά Σύμμεικτα* 33 (2023).

VI. Δημοσιεύματα για το ευρύ κοινό

1. *Ο Βασίλειος Β΄ Βουλγαροκτόνος και η Πηνελόπη Δέλτα*, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Βυζαντινή Πραγματικότητα και Νεοελληνικές Ερμηνείες 1, Αθήνα 1996.
2. Το γράμμα. Ο Βίος και οι προσδοκίες ενός νεαρού γραμματικού στη βυζαντινή Κρήτη τον 12^ο αιώνα, στο Α. Χανιώτης (εκδ.), *Έργα και ημέρες στην Κρήτη. Από την Προϊστορία στο Μεσοπόλεμο*, ΠΕΚ, Ηράκλειο 1999, 162-184, 437-438.
3. Μίμησις Θεού: Ο εορτασμός των Θεοφανίων στο αυτοκρατορικό παλάτι της Κωνσταντινούπολης, *Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 31 Δεκεμβρίου 2000, 20.
4. Οι Αποκριές στον Βυζαντινό Ιππόδρομο, *Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 4 Φεβρουαρίου 2001, 7.
5. Το Βυζαντινό Σχολείο, *Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 2 Σεπτεμβρίου 2001, 23.
6. Χριστούγεννα στο Ιερό Παλάτι, *Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 23 Δεκεμβρίου 2001, 8-10.
7. Άλογα πάθη... Ίπποι και αρματηλάτες στον Ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης, *Καθημερινή, Επτά Ημέρες*, 8 Φεβρουαρίου 2004, 24-25.
8. Πάρος: Η ερημίτισσα, στο Ε. Δρακοπούλου /Δ. Δημητρόπουλος, *Ταξίδια στο Αιγαίο με πλοηγό την Ιστορία*, ΕΙΕ-ΙΙΕ/ΟΛΠ, Αθήνα 2015, 139-148.

Σελίδα Academia.edu: [\(55\) Marina Loukaki | National & Kapodistrian University of Athens - Academia.edu](#)